

VAC-PACT PILOTPROJEKTS
UZTICĪBA VAKCINĀCIJAI –
PACIENTU UN PROFESIONĀĻU
INFORMĒTĪBA, KOMUNIKĀCIJA UN
UZTICĪBA

Vakcinācijas tvērums un hroniskās slimības

Finansē
Eiropas Savienība

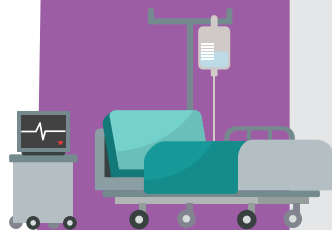
Pašreizējais stāvoklis

- Tūkstošiem pieaugušo visā pasaulē katru gadu saslimst ar slimībām, kuras varētu novērst ar vakcīnām.
- Cilvēkiem ar hroniskām un ilgstošām slimībām it īpaši bieži ir lielāks komplikāciju risks, ko izraisa vakcīnnovēršamas slimības.

Lai gan pastāv konkrēti vakcīnācijas ieteikumi, pacientu vidū vakcīnācijas tvēruma/pieņemšana ir zema.

Dažos Eiropas reģionos vērojama **vakcīnācijas tvēruma** samazināšanās tendence vai to cilvēku īpatsvars, kuri laika gaitā ir pieņēmuši vakcīnēšanos, ir satraucoša, jo īpaši tāpēc, ka **pacientiem ar hroniskām slimībām** ir lielāks vakcīnnovēršamu slimību radītu **komplikāciju risks**, kas var izraisīt ilgstošu slimību, hospitalizāciju un pat nāvi.

Viens no iemesliem, kādēļ cilvēki **vilcinās vakcīnēties**, ir viegli pieejamas, pierādījumos balstītas informācijas trūkums saprotamā valodā par vakcīnācijas ieguvumiem un riskiem, kas tiktu pasniegta atbilstoši viņu veselības stāvoklim, un tas, kā informācija un ar to saistītais dialogs viņus iedrošina pieņemt **apzinātu lēmumu** par vakcīnāciju.

Vilcināšanās vakcinēties

- **Vilcināšanās vakcinēties** ir **vilcināšanās pieņemt** vakcīnas vai **arī to noraidīšana**, neskatoties uz vakcinācijas pakalpojumu pieejamību. Šis fenomens ir sarežģīts un saistīts ar kontekstu, un mainās atkarībā no laika, vietas un vakcīnām.
- Vilcināšanās var ietekmēt cilvēka lēmumu pieņemt dažas vai visas vakcīnas saskaņā ar ieteicamo grafiku. Individīdi, kas vilcinās vakcinēties, ir neviendabīga grupa. Daži cilvēki var atteikties no vienas vakcīnas, bet piekrist citai, citi var kavēties ar vakcīnu saņemšanu vai saņemt tās, nebūdami pārliecināti par šādu rīcību.
- Saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) SAGE darba grupas viedokli vilcināšanos vakcinēties ietekmē viegli izprotams modelis, kas sastāv no 3 galvenajiem elementiem:

Pašapmierinātība

Pašapmierinātība pastāv, kad **vakcīnnovērojamo slimību iespējamie riski ir nelieli** un vakcinācija nav uzskatāma par nepieciešamu. To ietekmē dažādi faktori, tostarp citi dzīvības un/vai veselības pienākumi, kas tajā brīdī var būt svarīgāki.

Izdevīgums

Izdevīgums ir nozīmīgs faktors, kad fiziska pieejamība, izdevīgums cenas ziņā un vēlme maksāt, ģeogrāfiska pieejamība, valodas prasmes, veselības izglītība un **imunizācijas pakalpojumu pievilcīgums** iespaido vakcinācijas tvērumu.

Vilcināšanās vakcinēties

... turpinājums

Pārliecība

Pārliecību definē kā **uzticību vakcīnu efektivitātei un drošumam**, un sistēmai, kas tās izsniedz.

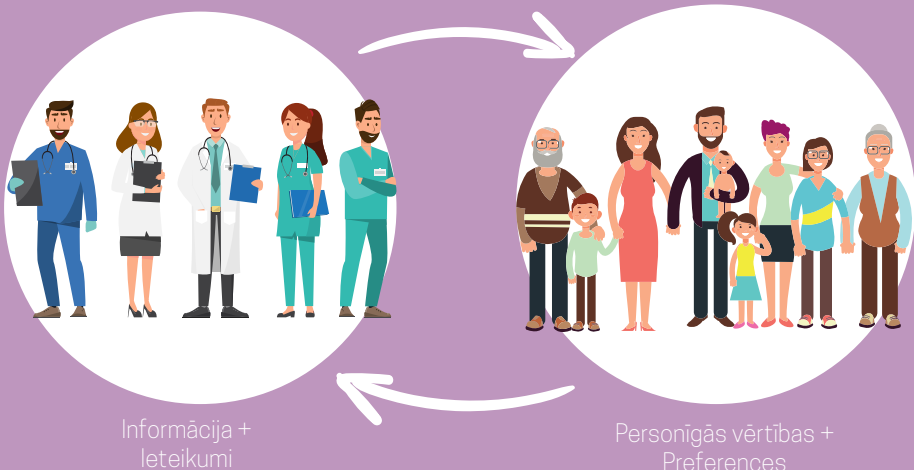
- Otrs PVO SAGE modelis attiecībā uz vilcināšanos vakcinēties noteicošajiem faktoriem ir Vilcināšanās vakcinēties matrica.

Matricas modelis:

Konceptuālā ietekme
Individuālas un grupu ietekmes
Vakcīna un vakcinācijai specifiska informācija

Mūsu ieteiktā paraugprakse, lai risinātu vilcināšanos vakcinēties:

KOPĪGA LĒMUMU PIENĒMŠANA

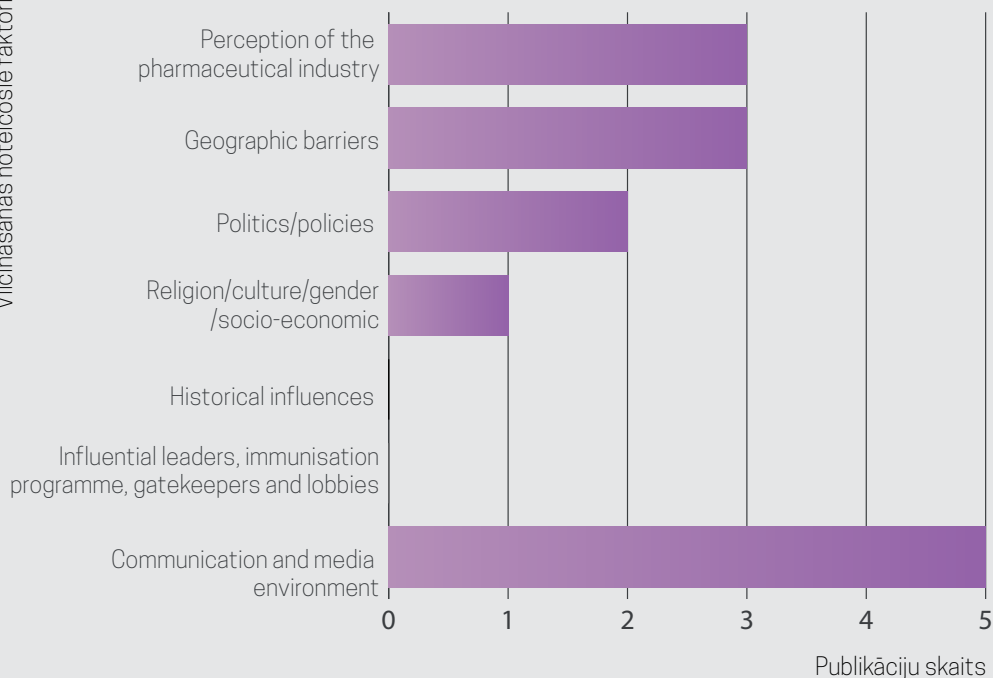
VAC-PACT

literatūras pārskats

Pētījumi par pacientiem ar hroniskām slimībām nav plaši. VAC-PACT pilotprojekts pirmo reizi nodrošina plaša literatūras klāsta pārskatu attiecībā uz vakcinācijas tvēruma noteicošajiem faktoriem pacientu ar hroniskām slimībām, viņu ģimeņu un veselības aprūpes darbinieku vidū.

Zemāk redzamais grafiks attēlo vilcināšanās vakcinēties noteicošos faktoros saskaņā ar PVO Vilcināšanās vakcinēties matricu, kas balstīta uz VAC-PACT pilotprojekta pārskatu.

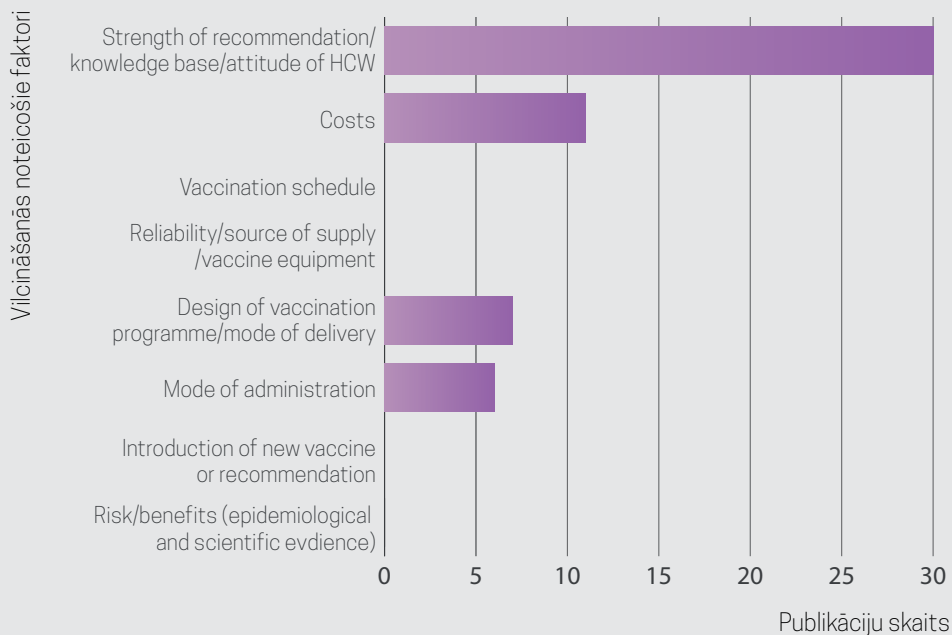
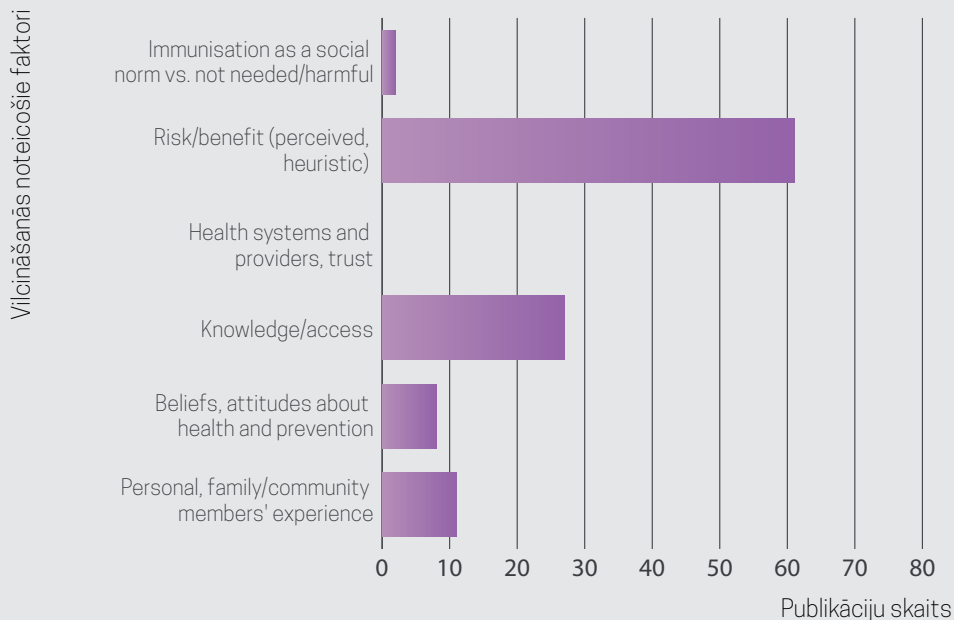
Vilcināšanās noteicošie faktori

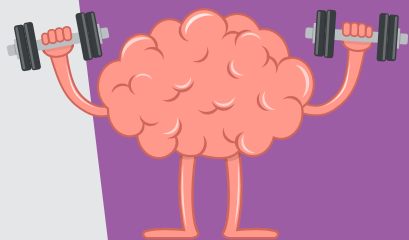

VAC-PACT

literatūras pārskats

... turpinājums

- Rezultāti kā galveno vilcināšanās iemeslu indivīdu un grupu starpā atklāj ar iepriekšēju **vakcinācijas pieredzi** saistītas ietekmes, kam seko vakcīnai un vakcinācijai specifiski faktori, kas attiecas uz **ieteikumu spēku, zināšanu pamatu un veselības aprūpes profesionāļu attieksmi**.

- VAC-PACT literatūras pārskatā ziņots arī par būtiskiem faktoriem, kas **neietilpst PVO SAGE modeļa** noteicošajos faktoros, tostarp **sociāldemogrāfiskajiem** (piemēram, vecumu, izglītību, sociāli profesionālo kategoriju un migrācijas statusu) un **kliniskiem mainīgiem rādītājiem** (piemēram, slimību īpašībām, laiku kopš diagnozes, ārstēšanu un blakusslimībām).

- **Tika konstatēts, ka negatīva pārlicība par vakcināciju ir tieši saistīta ar hroniskas slimības esamību.** Pacienti ir bail, ka vakcīna varētu uzlikt papildu slogu viņu imūnsistēmai.

Vakcinācija Eiropā

1. Attieksme pret vakcināciju laika gaitā ir mainījusies, bet vilcināšanās vai skepticisms nav jauns fenomens. Tas bija novērojams jau 19. gs. sākumā.

2. Problēma ir kļuvusi nopietnāka kopš 1970. gadiem, jo cilvēki sāka domāt par savu veselību nevis kā sabiedrības, bet individuālu problēmu, kā arī pieaug iespāids, ka infekcijas vairs nav bīstamas.

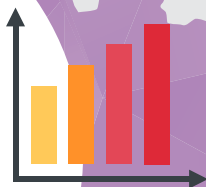

3. Gadu desmitiem ilgušie pētījumi apliecina, ka, salīdzinot ar pārējo populāciju, **pacienti ar hroniskām slimībām** ir pakļauti **augstākam saslimstības un nāves riskam**, kas saistīts ar **vakcīnnovēršamām slimībām**. Tas norāda uz nepieciešamību labāk vakcinēt pacientus ar hroniskām slimībām.

5. Zāļu/vakcīnu atļauju tiesiskais regulējums ir izveidots ES līmenī, bet **vakcinācijas politika, grafiki** un juridiskie noteikumi vai ieteikumi ir valsts kompetencē, un **katrai ES dalībvalstij ir savs imunizācijas plāns.**

4. Pētījumi par **pacientiem ar hroniskām slimībām** nav plaši. Lai gan daudzi pētījumi ir apstiprinājuši vakcinācijas drošību un efektivitāti kā līdzekli infekciju novēršanai, zināmie **imunizācijas rādītāji** bieži ir zemāki nekā pārējā populācijā.

- Ieskatu par vakcinācijas grafika izmaiņām ES/EEZ valstīs Jūs varat gūt, izmantojot Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) sniegto vakcinācijas plānu.
- Norādījumus sniedz Pasaules Veselības organizācija (PVO), Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (ECDC), Eiropas Komisija un attiecīgas zinātniskās un/vai medicīnas iestādes, kas palīdz savākt un izpētīt jaunākos pierādījumus šajā jomā, kā arī veikt uzraudzību un informācijas apmaiņu.

Vilcināšanās risināšana

Lai gan vilcināšanās nekādā gadījumā nav vienīgais tvēruma šķērslis, dažiem pacientiem tas ir faktors. Vilcināšanās risināšanas stratēģijas sabiedrībā kopumā var būt noderīgas arī risinot šo problēmu pacientu kopienās.

- Šķiet, ka **zems vakcinācijas tvērums** un **vilcināšanās** cēlonis pacientu vidū ir **uz pacientu orientētas, uz pierādījumiem balstītas, uzticamas informācijas** trūkums un/vai precīza vakcinācijas **ieguvumu** un **risku novērtējuma trūkums**, salīdzinot ar slimību, ko var novērst ar vakcinācijas palīdzību.
- Medicīnas aprindām ir jāpastiprina centieni, lai nodrošinātu **savu pierādījumu integritāti un paziņojumu konsekvenci**, kā arī jāizpēta faktori, kas izraisa zemu tvērumu noteiktās pacientu grupās.
- Turklāt ir nepieciešams, lai veselības aprūpes speciālisti būtu **apmācīti iesaistīties atklātā dialogā** ar pacientiem ar hroniskām slimībām par to, cik svarīgi ir padarīt imunizāciju par daļu no **ārstniecības kursa mūža garumā**.

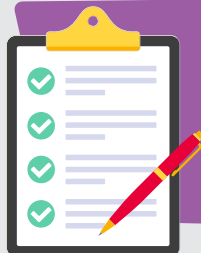

Atgādinājums: Dažas vakcīnas nav ieteicamas cilvēkiem ar novājinātu imūnsistēmu. **Katras vakcīnas gadījumā konsultējieties ar savu veselības aprūpes speciālistu.**

Svarīgi arī norādīt, ka, lai gan dažiem pacientiem pēc vakcinācijas var parādīties nelieli simptomi, tās ir normālas pazīmes, kas liecina, ka organisms veido aizsardzību. Simptomiem, ja tādi ir, vajadzētu izzust dažu dienu laikā.

Visu vakcīnu drošību ES teritorijā uzmanīgi pārrauga Eiropas Zāļu aģentūra (EMA).

Ieteikumi

- **Dzīves gājuma pieeja vakcinācijai** kā **vispārējās veselības apdrošināšanas** daļai var uzlabot cilvēku dzīves kvalitāti arī tiem cilvēkiem, kuriem ir hroniskas slimības.
- Samazinot hronisko kā arī vakcīnnovēršamo slimību slogu, piemēram, izvairoties no nevajadzīgām hospitalizācijām, veicot labāku kopienas hronisko slimību pārvaldību, sabiedrība un valdības var gūt ievērojamus veselības un sociālajām sistēmām.

01

Spēcīga, uz pierādījumiem balstīta informācija, kas ļauj cilvēkiem izprast un kontekstualizēt vakcinācijas ieguvumus un riskus, būtu jādara pieejama tieši pacientiem ar hroniskām slimībām.

02

Ir nepieciešama detalizēta informācija, lai saprastu faktorus, kas iespaido zemo vakcīnu tvērumu noteiktās pacientu kopienās un dažādās valstīs, lai labāk tos risinātu un atbilstoši pielāgotu veicamās darbības.

03

Veselības aprūpes speciālistiem visās klīniskajās tikšanās reizēs **jāiekļauj ikdienas novērtējums** par pieaugušo pacientu vakcinācijas vajadzībām, lai nodrošinātu, ka pacienti saņem ieteikumus par nepieciešamajām vakcīnām, un vai nu saņem nepieciešamās vakcīnas, vai arī tiek nosūtīti uz vakcināciju.

04

Veselības aprūpes speciālistiem jābūt **apmācītiem par vakcinācijas nozīmi** un bruņoti ar attiecīgiem zinātniskiem faktiem, lai palīdzētu viņiem komunicēt ar pacientiem un stiprināt uzticības attiecības.

05

Valstu iestādēm un organizācijām būtu **jāsāk sadarbība** ar pacientu organizācijām, lai labāk izprastu šo kopienu vajadzības un izstrādātu efektīvākas stratēģijas.

Pilotprojekts "Vaccination Confidence - Patients' and Professionals' Awareness, Communication and Trust" (Uzticība vakcinācijai – pacientu un profesionāļu informētība, komunikācija un uzticība) (VAC-PACT) ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības Veselības programmas saskaņā ar pakalpojumu līgumu SANTE/2019/C3/013-S12.820639 un apvieno galvenās ieinteresētās personas ar plašu kompetenci un pieredzi no visas Eiropas

COMITÉ PERMANENT DES MÉDECINS EUROPÉENS
STANDING COMMITTEE OF EUROPEAN DOCTORS

Health Connect Partners
supporting trust in data